

Muistio, vanhan raviradan kaavarungon asukastilaisuus

24.9.2024

Tilaisuuden tarkoituksena oli esitellä lahtelaisille vanhalle raviradalle sijoittuvaa Salpausselän kaavarunkotyötä. Asukkailta toivottiin suunnitelmiin kommentteja ja taustatietoa. Tilaisuudessa esiteltiin lisäksi liikuntatoimen tavoitteita ja raviradan sekä lähialueiden luontoselvitystarpeita muun muassa rullahiihtoradan suunnittelun vuoksi. Lisäksi vasta perustettu vanhan raviradan tukiyhdistys Ravis Tuki Ry esitteli tilaisuudessa toimintaansa ja tavoitteitaan. Asukkaiden osallistuminen ja mielipiteet ovat keskeisessä roolissa kaikessa kehittämistyössä.

Tilaisuus järjestettiin kaupungintalon sisäpihalla ja etänä Teamsissa. Yhteensä tilaisuuteen osallistui noin 30 ihmistä järjestäjien lisäksi.

Esitykset

Juuso Heinämäki (vuorovaikutussuunnittelija, asemakaavoitus) avasi tilaisuuden ja kertoi tilaisuuden tarkoituksesta. Myös uusi OmaLahti.fi -verkkosivusto esiteltiin. Sivustolla on käynnissä taustakysely vanhan raviradan käytöstä.

Heidi Kontulainen (kaavoitusarkkitehti), esitteli Salpausselän kaavarunkotyötä. Kaavarunko toimii yleiskaavan ja asemakaavan välisenä työtasona. Tavoitteena on säilyttää kohdealueen metsäalueet nykyisellään, virkistyskäytössä. Kaavarunkotyössä tutkitaan myös, miten lumettoman ajan harrastustoiminta, kuten maastopyöräily, BMX, skeittaus ja skuuttaus sopivat alueelle, siten että käyttäjien turvallisuus on otettu huomioon ja toiminta on kaikin puolin kestäväällä pohjalla. Vanhan raviradan alueelle selvitetään myös pysyvien toimintojen mahdollisuutta, kuten toivottua huoltorakennusta. Kaavarungossa selvitetään myös tilapäisiä toimintoja, kuten tapahtuma-alueita. Ensilumenladun mahdollistava kaupungin liikuntapalveluiden lumivarasto pysyy jatkossakin raviradan alueella nykyisellä paikallaan.

Markku Ahokas (liikuntapalvelupäällikkö), kertoi liikuntapaikkojen nykytilasta ja tulevaisuuden suunnitelmista. Ensilumenlatu on erittäin suosittu lahtelaisten keskuudessa talviaikaan. Lumen varastointitarve kasvaa, erityisesti tulevia MM-kisoja varten. Ravis on paras ja kustannustehokkain, suojainen paikka lumen säilytykseen. Rullahiihtoradan suunnittelu etenee, mutta vaatii vielä selvityksiä. Tuoreen liikuntapaikkaselvityksen tavoitteina on myös kehittää ensilumenladun pysäköintiolosuhteita. Suuria kehityssuunnitelmia vanhan raviradan alueelle ei tällä hetkellä ole lumettomalle ajalle.

Maria Silvast (maisema-arkkitehti), kertoi alueen luontoselvityksistä ja niiden hyödyntämisestä kaavarunkotyössä. Hän painotti alueen monimuotoisuuden säilyttämistä ja mahdollisia ennallistamistoimia. Myös mahdollisen rullahiihtoradan alueelle tehdään parhaillaan vaikutusten arviointia luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvojen osalta. Raviksen aluetta kuvaa paahteisuus ja se on ympäröivää aluetta kaupunkimaisempaa. Raviradan alueella olisi mahdollista tehdä ennallistamista, mutta pyritään säilyttämään luonnetta urbaanina luontoalueena. Metsäisellä alueella on niin paljon luontoarvoja, asukkaille tärkeitä virkistysarvoja, että kaavarungolla halutaan varmistaa niiden säilyminen.

Kari Puttonen ja Pyry Viitikko (Ravis Tuki ry), esittelivät yhdistyksen tavoitteet ja toiminnan.

Yhdistyksen tavoitteena on tukea alueen monipuolista käyttöä, järjestää tapahtumia ja kehittää infraa. Yhdistys koostuu pääosin alueen nykyisistä toimijoista. Yhdistys haluaa myös aktivoida kaikkia lahtelaisia ideoimaan ja järjestämään toimintaa alueella, ja yhdistyksen tarkoitus on auttaa yksityisiä tapahtumanjärjestäjiä mm. lupabyrokratian kanssa. Kokeilevalla työtöteella saadaan tietoa mikä toimii ja mikä ei. Yhdistys korosti hankkeen edistävän vasta valmistuneen Keskustavision arvoja. Yhdistyksen arvoina ovat määrätietoisuus, demokraattisuus, matala kynnyks, kokeilevuus, yhteisökeskeisyys ja monialaisuus.

Kysymyksiä ja keskustelua:

Joitakin vastauksia on täydennetty kattavammiksi tilaisuuden jälkeen

1. Palvelut:

Kysymys: Palvelut ovat nyt alhaalla Urheilukeskuksessa, mutta toiminnot ylhäällä Salpausselän päällä. Miten tätä voisi kehittää?

Vastaus: Nykytilanteessa näin tosiaan on, ja erityisesti talvella ensilumenladun ruuhka-aikoina tämä asetelma korostuu. Kaavarungon valmistuttua voidaan joitakin palveluita kaupungin harkinnan mukaan luvittaa myös "ylös", lähemmäs ensilumenlatua ja ravirataa, myös ennen varsinaisen rakentamista säätelevän asemakaavan laatimista.

Siirtymäaikana kysynnän ja tarjonnan kohtaamista voitaisiin mahdollisesti tasapainottaa kehittämällä Hämeenlinnantien varrella olevan Salpausselkä Parkin tarjoamia palveluja yhdessä yrittäjien kanssa; monialaisen liikuntayrityskeskittymän nykyiset toimitilat sijaitsevat ensilumenladun jatkeeksi säiden salliessa tehtävän lisäsenkin kääntöpaikalla Kärpäsessä. Tilaisuuteen osallistuneiden kommentoijien mukaan keskuksessa on jo nyt tarjolla esim. maksullisia suihku- ja pukuhuonetiloja liikkujien käyttöön.

Toinen kommentteissa esiin noussut ratkaisu olisi kehittää Tapanilan hiihtomajan palveluja ja saavutettavuutta; olisiko mahdollista hyödyntää säiden kylmettyä tykkilunta myös Tapanilassa. Tapanilan hiihtomajalla olisi valmiit puitteet palvella hiihtokansaa. Vaihtoehdot kaipaavat lisäselvitystä, ja myös useasta eri ratkaisusta koostuva hybridimalli voi tulla kyseeseen.

Kysymys: Voiko hiihtäjiltä kerätä rahaa? Vapaaehtoinen latumaksu viime talvena, positiivista että se on vapaaehtoinen. Pysäköinti maksulliseksi vanhan raviradan alueella?

Vastaus: Maksua ei voida pakottaa, koska sitä ei voida valvoa. Vapaaehtoisen latumaksun tuloksena oli viime kaudella 9000 euroa, sillä saatiin monta hiekkakuormaa väylien pohjien korjailuun. Pysäköinnin toimivuutta tarkastellaan. Maksullisuus saattaisi toki ohjata pysäköintiä muihin luvattomampiin paikkoihin.

Kysymys: Onko huomioitu ympärivuotisuus? Kuinka toimia, jos joku haluaa järjestää tapahtuman alueella, tämä kysymys yhdistykselle?

Vastaus: Ympärivuotinen toiminta on suunnitelmissa. Yhden luukun periaatetta ja varauskalenteria suunnitellaan. Tämä sisältäisi myös ohjeistukset viranomaislupiin jne. Tavoitteena siis madaltaa kynnystä järjestää tapahtumia.

Kysymys: Kauempaa tulevat toivoisivat huoltofasiliteetteja: pukukoppeja ja wc tiloja.

Vastaus: Tarve näille palveluille on tunnistettu. Vesivessat ovat kallis investointi, mutta toivottavasti sellaiset jossain vaiheessa alueelle saadaan. Huoltorakennuksen sopivin paikka ei välttämättä ole, luontoarvojen takia, aivan ensilumenladun välittömässä läheisyydessä ainakaan toistaiseksi tehtyjen selvitysten mukaan. Nykyisessä taloustilanteessa huoltorakennuksen toteutukseen tarvittavien investointien toivotaan kuitenkin löytyvän kaupungin ulkopuolelta. Yksityiset investoinnit tuovat mukanaan kuitenkin käytettävyy- ja aukiolokysymyksiä, vaikka parhaassa tapauksessa huoltotilat olisivat tasapuolisesti kaikkien harrastajien käytössä lajista sekä vuoden- ja kellonajasta riippumatta. Mahdollisen maksullisuuden, tilojen hallinnoinnin, käyttöoikeuksien ja –aikojen lisäksi tulee vielä ratkaista mm. Ilkivallan uhkaan ja huoltorakennuksen ylläpitoon liittyviä kysymyksiä; eli käyttäjien toiveet on kyllä huomioitu, mutta huoltorakennuksen ja wc-tilojen toteuttaminen alueelle ei ole aivan yksinkertaista.

2. Liikenne ja pysäköinti:

- Asukkaat olivat huolissaan talviaikaisesta liikenteen määrästä ja pysäköinnistä ensilumenladun ympäristössä. Ehdotettiin, että hiihtäjiltä voitaisiin periä maksu, joka käytettäisiin alueen parantamiseen ja roskaamisen vähentämiseen.
- Pysäköintialueen säilyttäminen ja mahdollinen laajentaminen olivat myös esillä. Tilapäisratkaisuuina mainittiin konttikahvilat ja bajamajat.

Kysymys: Liikenne ja autojen määrä ensilumen ladulla aiheuttaa haasteita.

Vastaus: Maksullisuuskysymystä ei ratkaista kaavoituksessa, etenkin vielä suurpiirteisessä kaavarunkotyössä, joka on parhaillaan käynnissä. Liikenteellisiä asioita kaavoituksen keinoin voidaan ratkoa, tarkemmin kuitenkin vasta myöhemmässä asemakaavavaiheessa. Pysäköinnin sujuvoittaminen ja autoliikenteen hallittavuus alueella myös ruuhkaisimpina aikoina ovat tärkeitä kysymyksiä alueen turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta, joten nämä täytyy huomioida myöhemmin tehtävässä liikennesuunnitelmassa.

Autoilun vähentäminen luontokohteiden lähellä on periaatteessa hyvä tavoite, ja ehkä pitkällä aikavälillä siihen päästäänkin. Toistaiseksi on kuitenkin tärkeää mahdollistaa myös matalan kynnyksen edullisia liikuntamahdollisuuksia, jotta mahdollisimman moni lahtelainen pääsee ladulle pitämään huolta kunnostaan, ja harrastusmahdollisuudet ovat yhtäläiset kaikille tulotasosta riippumatta. Jokaisella liikuntakerralla on välillinen positiivinen vaikutus kaupungin talouteen: ihmiset pysyvät liikunnan myötä paremmassa kunnossa ja terveempinä, jolloin he tarvitsevat vähemmän terveyspalveluja. Pakollisen latu- tai parkkimaksun valvonta maastossa olisi hankalaa tai jopa mahdotontakin, ja valvontakulttuuriin lähteminen edellyttäisi myös rahaa sen järjestämiseen; nykyinen vapaaehtoinen latumaksu on koettu hyväksi ja edulliseksi toimintatavaksi, joten se on kokonaisuutena toistaiseksi helpoin ja toimivin tapa kerätä hiihtäjiltä varoja alueen investointeihin.

Luonnon ja ympäristön suojelu:

- Pohjavesialueen suojelu ja autoliikenteen rajoittaminen olivat tärkeitä teemoja. Asukkaat toivoivat, että alueen kehittämisessä huomioitaisiin ympäristönäkökohdat ja että alueen luonto säilyisi mahdollisimman koskemattomana.
- Roskaaminen ja sen vähentäminen olivat myös esillä. Asukkaat toivoivat, että alueen käyttäjät ottaisivat enemmän vastuuta siisteydestä.

Kysymys: Roskaamiseen tulisi puuttua, ei ilotulituksia. Kivaa, että on tapahtumia. Hiihtäjiltä voisi ottaa rahaa alueen kehittämiseen ja siivoamiseen.

Vastaus: Käyttäjien toiveesta raviradan alueelle on jo tuotu syväkeräysastioita, mutta roskisten käyttö on takkuillut juuri väärinkäytösten ja ilkeiden vuoksi. Esim. roskasäiliöitä on jouduttu lukitsemaan, kun kaupunkilaiset alkoivat omin luvuin tuoda säiliöihin kotitalousjätettä pimeään turviin. Raviradalle on käyttäjähavaintojen mukaan tuotu luvattomasti myös mm. haravointijätettä. Jätehuollon järjestäminen alueella on tärkeää, mutta on huomioitava myös siitä kaupungille aiheutuvat kulut, ja pyrkiä pitämään nämä kustannukset kohtuullisina. Keräyskulut kasvavat merkittävästi aina, jos jättepisteitä kuormitetaan luvattomalla jätetuonnilla: tällöin roskaa kertyy nopeasti arvioitua suurempia määriä, ja keräysastioihin päätyy usein myös väärnlaisia tai vaarallisiakin jätteitä, mikä vaikeuttaa jatkokäsittelyä tyhjennyksen jälkeen. Alueen jätehuoltoa pystytään todennäköisesti parhaiten parantamaan lisäämällä roskisten läheisyydessä tapahtuvaa toimintaa, käyttäjäliikennettä ja näistä muodostuvaa valvonnan tuntua, jotka hillitsevät luvattonta toimintaa.

Kysymys: Salpausselkä on pohjavesialuetta, ei autoja haluta sinne. Aikanaan Teivaanmäen tanssilava lopetettiin, koska ei sallittu autoja arvokkaalle pohjavesi- ja maisema-alueelle. Täälläkin pitää ajatella sitä.

Vastaus: Pohjavesistä ei ole vielä puhuttu kaavarunkotyön yhteydessä, ja esim. varsinaiset hulevesimääräykset alueelle muodostetaan vasta asemakaavavaiheessa.

Suuri osa Lahden kaupunkiseudusta on joko pohjavesialuetta, tai välillistä pohjaveden muodostumisaluetta. Eli pohjavesialue sinällään ei automaattisesti estä kaikkea urbaaniin yhteiskuntaan liittyvää toimintaa – toki pohjavesiin liittyvät riskitekijät ja olosuhteet tulee aina huomioida kohdekohtaisesti. Lahden pohjavesialueet tunnetaan varsin hyvin, ja ymmärrys vesiensuojelusta on kasvanut menneisiin vuosikymmeniin verrattuna paljon. Esim. kohdekohtaisten hulevesiratkaisujen tärkeys tiedostetaan jo laajasti, ja ratkaisujen riittävyyttä myös valvotaan mm. kaupungin rakennus- ja ympäristövalvonnan yksiköissä.

Vanha ravirata on jo nykytilassaan pitkälti ihmisen muokkaamaa aluetta, jonne on radan historian aikana tehty mm. erilaisia kaivanteita ja kaivoja, täyttömaapengerryksiä ja osittain asfalttiapintaakin. Eli kohteessa ei raivata koskematonta luontoa ihmisten uusia toimintoja varten. Vanhan asfaltin ja kaivojen tarkemmasta koostumuksesta tai sisällöstä ei ole varmaa tietoa. Ennallistamalla rinteille paahdekasvillisuutta tai poistamalla vanhaa asfalttia raviradalta voidaan pikemminkin parantaa alueen nykytilaa luonnon näkökulmasta: todennäköisempää on, että aluetta kehittäessä pystymme sovittamaan kohteessa jo tehtyjä vanhoja syntejä, kuin että syyllistyisimme vastaaviin uusiin.

Kysymys: Yhdessä urheilukeskusta ja ravirataa pitäisi katsoa. Valtakunnallisesti arvokasta Geopark -aluetta. Se on hieno alue. Varmaan tulee myöhemmin enemmän puhetta maisemasta?

Vastaus:

Rullahiihtoradan arviointien yhteydessä päivittyä alueen maisemaselvitys lokakuun loppuun mennessä. Lisäksi urheilukeskuksen aluetta tarkastellaan kokonaisuutena osana kansainvälistä suunnittelukilpailua. Kilpailussa keskeisiä teemoja ovat nimenomaan maisemakuva ja toimintojen yhteensovittaminen alueen moninaisten arvojen kanssa.

3. Turvallisuus, kävely- ja pyöräilyreitit:

- Alueen saavutettavuus jalankulkijoille ja pyöräilijöille oli tärkeä aihe. Erityisesti Kärpäsän mäeltä poistetun suojatien kohdalla toivottiin parannuksia.
- Liikenneturvallisuuden parantaminen ja sujuvien yhteyksien luominen olivat keskeisiä tavoitteita.

Kysymys: Esteettömyys: pyritään huomioimaan jalankulkijat ja pyöräilijät. Kävely-yhteyttä ensilumenladulle toivottu

Vastaus: Kaavarunkotyössä ei ratkaista liikennesuunnittelun konkreettisia kysymyksiä, mutta näihin paneudutaan myöhemmin asemakaavavaiheessa. Erityisesti Hämeenlinnantien ja Vaskelaisenrinteen välisessä liittymässä olisi parantamisen varaa liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Osa alueen käyttäjistä on myös alaikäisiä, ja erityisesti lapset ja nuoret saattavat saapua alueelle skuuteilla. Näiden kova tilannenopeus muodostaa helposti vaaratilanteita vanhan raviradan kaltaisella alueella, jossa on paikoin lyhyt tai muutoin huono näkyvyys, ja haastavia risteyksiä, joissa liikkuu erilaisia ajoneuvoja yhtä aikaa. Eri kulkumuotojen turvallinen yhteensovittaminen tulee huomioida myöhemmässä alueen liikennesuunnittelussa.

Hämeenlinnantien varsi on pyöräilyn edistämisen osalta kehitettävä kohde: käytännössä liikennevalot tulevat tarkasteltavaksi risteysturvallisuuden parantamiseksi. Yleisön kommentoissa nostettiin esiin myös tunneli: voitaisiinko liittymän turvallisuutta parantaa ohjaamalla auto- tai jalankulkuliikenne risteyksessä tunneliin? Vielä ei ole liikennesuunnittelua tehty. Muutostarpeita on, mutta liikennemäärät ovat kuitenkin ohitustien johdosta tippuneet aiempaan nähden. Tässä vaiheessa ei vielä ole juuri kerrottavaa liikennesuunnittelun osalta, mutta se on kuitenkin jo tunnistettu, että kyseessä on monin tavoin haastava liikenteellinen paikka, jossa on onnettomuuksiakin tapahtunut.

4. Yhteisöllisyys ja monipuolinen käyttö:

- Asukkaat toivoivat, että alueen kehittämisessä huomioitaisiin sekä liikunta- että kulttuuritoiminta. Tavoitteena on, että alueella voisi järjestää monipuolisesti erilaisia tapahtumia ja että se palvelisi laajasti eri käyttäjäryhmiä.
- Yhdistyksen tavoitteena on luoda yhteiset säännöt ja pohja alueen käytölle, jotta kaupunkilaiset voivat helposti järjestää tapahtumia ja osallistua toimintaan.

Kysymys: Kokonaisuudesta kysymys, miten suhteutuu koko urheilukeskuksen masterplaniin. Suunnitteleeko joku muu urheilukeskusta ja muut ravista.

Vastaus: Alueilla on aikaisempaa historiaa, mutta aiemmin ei ole syntynyt kokonaiskuvaa, joka nyt olisi muodostumassa. Urheilukeskuksen alueen ja Raviksen alueen pitää keskustella keskenään. Tämä on tiedostettu. Nyt syksyllä julkaistiin myös Liikuntapaikkaselvitys, joka esittelee alueiden kehittämistavoitteita.

Kysymys: Raviksen alue on nyt liikuntapainotteinen, onko vaarana, että kulttuuritoiminnan kehittäminen syö liikuntatoimintoja? Onko tätä mietitty? Miten vahvistavat toisiaan eivät syö toisiaan.

Vastaus: Yhdistyksen vastaus: Toimimme alueella, joka on merkitty kulttuurille ja liikunnalle. Kolme kulttuuritapahtumaa on järjestetty, ja eri käyttäjäryhmät tulivat oikein hyvin toimeen. Samanaikaisesti

Lahti

mahdollisimman monipuolisesti voidaan harrastaa. Varaukscalenterista näkisi millaisia tapahtumia on milloinkin, mahdollistaa toimijoilta suunnittelua. Mutta hyvä lähtökohta, että tapahtuu paljon ja mielellään samaan aikaan. Palvelumuotoilijan kanssa on mietitty, miten voidaan kehittää aluetta niin että liikunta- ja kulttuuripuoli kehittyvät yhteisessä, rinta rintaan.

Muistion laativat vuorovaikutussuunnittelijat Juuso Heinämäki ja Ilona Reiniharju